

BIBLIOTEKARZ PODLASKI
4/2022 (LVII)
<https://doi.org/10.36770/bp.765>
ISSN 1640-7806 (print) ISSN 2544-8900 (online)
www.bibliotekarzpodlaski.pl

Jarosław Ławski*

Uniwersytet w Białymstoku, Polska / University of Białystok, Poland

ORCID: 0000-0002-1167-5041

Nadanie imienia Profesor Haliny Krukowskiej Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wasilkowie, 5 XII 2022 r. Sprawozdanie

Naming the Municipal Public Library in Wasilków after Professor
Halina Krukowska, December 5th, 2022. A report

1.

Pani Profesor Halina Krukowska (1937–2019) była wybitną i nietuzinkową osobowością białostockiego środowiska filologicznego (naukowego), które tuż po drugiej wojnie światowej praktycznie nie istniało, a kształtować zaczęło się w tempie przyspieszonym po 1968 roku¹. Profesor Krukowska stworzyła, jako jedna z uczennic i doktorantek prof. Marii Janion, białostocki ośrodek badań nad romantyzmem. Była jego tyleż oryginalną, ile ważną osobowością. Zasłynęła rozprawami o „nocy romantycznej”, o mrocznych, skrajnych doświadczeniach polskiego bohatera romantycznego². Nade wszystko była mickiewiczologiem. Dzięki niej uformowały się w Białymstoku dwa różne ośrodki badań nad

* Jarosław Ławski – prof. dr hab., kierownik Katedry Badań Filologicznych „Wschód–Zachód” na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku. Autor m.in. monografii *Mickiewicz – Mit – Historia. Studia* (2010); *Miłosz: „Kroniki” istnienia. Sylwy* (Białystok 2014).

1 H. Krukowska, *Z Mickiewiczowskiego ducha*, [w:] *Białostockie środowisko filologiczne 1968–2018. Historia w 45 wywiadach*, rozmawiał D. Sołowiej, idea i wstęp J. Ławski, Białystok 2018, s. 206–216; J. Ławski, *Halina Krukowska (26 września 1937 – 28 lipca 2019). Wspomnienie*, „Pamiętnik Literacki” 2020, z. 1, s. 271–280.

2 H. Krukowska, *Noc romantyczna (Mickiewicz, Malczewski, Goszczyński). Interpretacje*, Białystok 1985. Wyd. 2 poprawione: Gdańsk 201 (wielekroć dodrukowywane); R. Zmorski, *Lestaw. Szkic fantastyczny*, wstęp i oprac. tekstu H. Krukowska, red. J. Ławski, Białystok 2014.

romantyzmem: Zakład Literatury Oświecenia i Romantyzmu³ oraz Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”.

Pani Profesor podkreślała zawsze trzy wymiary swej pracy i swego życia. Najpierw to, że jest wasilkowianką (mieszkaną XVI-wiecznego miasteczka pod Białymstokiem). Zaraz potem, iż jej ojczyzną jest Podlasie. A w końcu, że przypadł jej los białostoczanki. Inaczej niż w znanych frazesach o małej ojczyźnie i pograniczu kultur, akcentowała zawsze, że Wasilków, Białystok i Podlasie to części nieodłączne jej dużej ojczyzny, Polski, części fundamentalne. Chętnie używała słowa *zakorzenie* na opis doświadczenia „bycia stąd”. Jako osoba z wyrazistym temperamentem, przenikliwą inteligencją i uformowaną osobowością niechętnie wdawała się w dysputy na te tematy. Było tak, miało być tak, jak powiedziała i pomyślała.

Będąc już doktorem habilitowanym nauk humanistycznych, profesorem Uniwersytetu w Białymstoku, wciąż żywo i (równie) dynamicznie angażowała się w sprawy oświaty, polonistyki szkolnej, pracy nauczycieli (często zresztą występowała w szkołach białostockich z wykładami)⁴. Zawsze akcentowała chrześcijańskie korzenie swej postawy. Umiała na przykład członkom Klubu Inteligencji Katolickiej⁵ wyklądać zawiloci i znaczenia „wiersza” *Widzenie Mickiewicza*, którego to poetę kochała – obok Antoniego Malczewskiego – miłością jedyną w swoim rodzaju⁶.

Prof. Krukowska była również *enfant terrible* lokalnej, wasilkowskiej polityki po 1989 roku (nie cierpiała PRL-u i komunizmu): promowała kandydatów na burmistrzów, prowadziła lokalne kampanie wyborcze. We wszystkim zdecydowana, nieprzymilająca się, nawet „groźna”, jak mówili ci, którym nie powiodło się u niej na egzaminie z romantyzmu (były lata, kiedy prawie wszyscy studenci polonistyki popełniali ów bolesny „falstart” przy pierwszym podejściu). Wypromowała 220 (sic!) magistrów polonistyki, w tym niejednego z Wasilkowa.

³ Obecnie przekształcony w Zakład Literatury XIX Wieku i Kultur Regionalnych.

⁴ Zob. H. Krukowska, *Jaki powinien być polonista?*, „Tygodnik Kulturalny” 1975, nr 37; *Nowa matura z języka polskiego*, „Kurier Poranny” 25 stycznia 2005.

⁵ Współredagowała pismo KIK w Białymstoku pt. „Słowo”. Zob. *Tożsamość narodu w kontekście kultury*, „Słowo. Pismo KIK w Białymstoku” 2004, nr 17; *Matka Boska w poezji Jana Twardowskiego*, „Słowo. Pismo KIK w Białymstoku” 2003, nr 14; *Matka Boża Bolesna w polskiej poezji pasyjnej*, „Słowo. Pismo KIK w Białymstoku” 2004, nr 16.

⁶ Zob. H. Krukowska, *„Pan Tadeusz” jako poezja czysta. Studia i szkice o Mickiewiczu*, Białystok 2016. Była to Jej ostatnia za życia książka.

Za owe małe i wielkie zasługi była honorowana: w 2007 roku otrzymała dedykowaną Jej olbrzymią Księgę⁷, do której studia napisali badacze dosłownie z całej Polski. W tymże roku uczczono badaczkę specjalną sesją naukową poświęconą doświadczeniu nocy⁸. W 2010 roku uhonorowano Ją Ogólnopolską Nagrodą Literacką im. Franciszka Karpińskiego⁹. Wreszcie w roku 2018 otrzymała tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu w Białymstoku – tego samego dnia wraz z nią odebrała to wyróżnienie inna badaczka romantyzmu, prof. Alina Kowalczykowa z Instytutu Badań Literackich PAN¹⁰. Prof. Krukowska powiedziała w czasie uroczystości w wykładzie doktorskim: „Cieszę się, że tak wysokie wyróżnienie nadano komuś, kto jest stąd, z tej ziemi, z tego miejsca, z Wasilkowa, z Białegostoku, z Podlasia, z Polski Wschodniej, przeze mnie głęboko ukochanej, której skromną częścią się czuję”¹¹.

I to zdanie, po tym długim wstępie ucznia Pani Profesor, tłumaczy w sposób jasny, dlaczego także po śmierci przypadł Jej zaszczyt nie tak często spotykany: Jej imieniem została nazwana Biblioteka Miejska w rodzinnym Wasilkowie.

2.

Uroczystość odbyła się 5 grudnia 2022 roku. Z inicjatywą tego aktu honorowego wystąpiło Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Wasilkowskiej im. ks. Wacława Rabczyńskiego, któremu prezesuje pierwszy burmistrz miasta Antoni Pełkowski. O godzinie 16.00 w sali Biblioteki radni zebrali się na uroczystym posiedzeniu Rady Miejskiej i jednogłośnie, publicznie podjęli uchwałę o nadaniu imienia Prof. Haliny Krukowskiej Miejskiej Bibliotece Publiczne w Wasilkowie. Przygotowano okazałą tablicę, która zawisła na gmachu. Stosowne przemówienie

⁷ *Światło w dolinie. Prace ofiarowane Profesor Halinie Krukowskiej*, red. K. Korotkich, J. Ławski, D. Zawadzka, Białystok 2007, 986 s.

⁸ Sesja Jubileuszowa dedykowana Profesor Halinie Krukowskiej „Wokół *Straży nocnych* Bonawentury. Romantyzm polski i europejski wobec romantyzmu niemieckiego”, Białystok 25–26 X 2007 r.

⁹ Kapituła kierowana przez ks. abpa prof. Edwarda Ozorowskiego doceniła jej wkład między innymi w badania nad romantyzmem i liryką religijną.

¹⁰ *Profesor Halina Krukowska. Doktor honoris causa Uniwersytetu w Białymstoku*, red. J. Godlewska, A. Janicka, J. Ławski, Białystok 2018; *Profesor Alina Kowalczykowa. Doktor honoris causa Uniwersytetu w Białymstoku*, red. j. w., Białystok 2018. *Prof. Halina Krukowska – wielki jubileusz*, „Gazeta Wasilkowska” 2007, nr 98.

¹¹ Tamże, s. 61–62.

Jarosław Ławski, *Nadanie imienia Profesor Haliny Krukowskiej Miejskiej Bibliotece...*

prezentujące sylwetkę i zasługi Pani Profesor wygłosił burmistrz Wasilkowa pan Adrian Łuckiewicz. Przemowę, akcentującą zasługi Badaczki dla nauki, wygłosił prof. Jarosław Ławski.

Nastąpiła potem niezwykle wzruszająca część artystyczna w wykonaniu wybitnie uzdolnionych uczniów I LO im. Adama Mickiewicza w Białymstoku, szkoły, gdzie polonistką jest ukochana siostrzenica Pani Profesor, mgr Violetta Zawadzka, również absolwentka białostockiej polonistyki. Młodzi artyści świetnie prowadzili konferansjerkę, usłyszeliśmy od nich między innymi, że: „Pani profesor Halina Krukowska niejednokrotnie gościła w progach naszego I LO im. A. Mickiewicza w Białymstoku. Wygłosiła wiele wykładów na temat romantyzmu, a także była entuzjastyczną odbiorczynią spektakli szkolnego teatru. To, co szczególnie ważne: krzewiła wśród licealistów patriotyzm, przez lata angażując młodych artystów z I LO do udziału w uroczystościach upamiętniających powstanie styczniowe, dlatego rozpoczniemy od repertuaru patriotycznego polskich romantyków”.

W czasie godzinowego występu wykonano fragmenty *Ksiąg narodu polskiego* Mickiewicza (Monika Wiesławska), *Hymn* Słowackiego śpiewała Kornelia Sadowska, wiersz *Kiedy prawdziwie Polacy powstaną* recytowała Zuzanna Ćwilich.

Adrian Łuckiewicz, burmistrz Wasilkowa

Prof. Jarosław Ławski
(Uniwersytet w Białymstoku)

Uroczysta sesja Rady Miejskiej w Wasilkowie 5 XII 2022 [materiały MBP w Wasilkowie]

Redutę Ordon mówił wspaniale Maciej Miastkowski, a Maja Dąbrowska śpiewała *Źródło* Jacka Kaczmarskiego. *Ciemność* Norwida wyrecytowała Zuzanna Ćwilich. Z kolei *Kołodę dla nieobecnych* (Muchy i Preisnera) wyśpiewała Maja Dąbrowska. W końcu ustęp z *Promethidiona* Norwida wykonał Piotr Wrona. *Clou* programu artystycznego stanowiło wykonanie przez Maję Dąbrowską piosenki Anny German *Eurydyki tańczące*. Tak, to prawda, była to ulubiona pieśń ulubionej piosenkarki Pani Profesor. Cały program nie miał w sobie niczego z trom-tadracji, patosu. Był emocjonalny, świetnie zaśpiewany i wyrecytowany.

3.

Sale w niewielkiej, ale nowoczesnej Miejskiej Bibliotece Publicznej tego wieczoru pękały w szwach. Przybyli przedstawiciele władz, duchowieństwa, nauczyciele, członkowie rady miejskiej. I rodzina Pani Profesor, przede wszystkim Violetta i Weronika Zawadzkie, znające Panią Profesor najlepiej. Odnotujmy obecność tylko niektórych zacnych gości: prof. Violetty Wejs-Milewskiej z mężem Edwardem Milewskim, dr Zofii Olek-Radlarskiej, dra Łukasza Zabielskiego, państwa Ewy i Krzysztofa Korotkichów, prof. Kazimierza Trzęsickiego, mgr Grażyny Złociej, mgra Macieja Aronowicza. I oczywiście Dyrekcji Biblioteki im. Prof. Haliny Krukowskiej w Wasilkowie z jej panią dyrektorką Elżbietą Kisło na czele¹².

¹² Niezadawkową relację można było zobaczyć w wasilkowskiej TV.

Elżbieta Kisko, dyrektor MBP im.
Prof. H. Krukowskiej w Wasilkowie

Impreza pokazała, jak prawdziwa nauka, w tym humanistyka, może i powinna realnie wspierać wszystkie wymiary lokalnego życia¹³. A przecież takim miejscem, gdzie życie, kultura i nauka mogą się splatać, jest biblioteka. Fakt, iż nosić ona będzie imię wybitnej Badaczki z Ziemi Wasilkowskiej jest budujący. Jest mądrym aktem budowania tradycji. Tradycja narodowa zaczyna się przecież w każdym takim konkretnym miejscu jak Wasilków. W ostatnim wywiadzie, jakiego śp. Pani Prof. Halina Krukowska udzieliła w październiku 2018 roku dr. Łukaszowi Zabielskiemu (*nota bene* w domu ulokowanym przy ważnej dla

niej ulicy Grodzieńskiej), powiedziała krótko o swym widzeniu misji słowa pisanego: „Bo literatura prawdziwa to jest to, co jest istotne”¹⁴. Takiego Patrona ma od 2022 roku wasilkowska Biblioteka.

prof. Halina Krukowska,
materiały Uniwersytetu w Białymstoku

¹³ Zob. także: K. Korotkich, *Halina Krukowska (1937–2019). Wspomnienie*, „Wiek XIX” R. XII (LIV) 2019, s. 333–340.

¹⁴ *Człowiek to przepaść, której nie można zasypać. Z Profesor Haliną Krukowską rozmawia Łukasz Zabielski*, Seria Naukowo-Literacka „Prelekcje Mistrzów”, t. 21, Białystok 2021, s. 23.